

Nr 293.

Ankom till riksdagens kansli den 10 december 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fria resor i vissa fall för personal vid försvaret.

(1:a avd.)

I propositionen nr 377 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 8 november 1946, föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad av departementschefen i berörda statsrådsprotokoll anförts meddela beslut rörande fria resor mellan bostads- och tjänstgöringsplats för personal vid försvaret.

Efter därom av Kungl. Maj:t i proposition den 13 februari 1942, nr 61, framlagt förslag bemyndigade riksdagen genom skrivelse den 24 mars samma år, nr 91, Kungl. Maj:t att efter prövning i varje särskilt fall meddela beslut rörande ersättning för resor mellan bostads- och förläggningssort för viss personal vid försvaret. Bemyndigandet gällde personal på aktiv stat ävensom befattningshavare, på vilka militära icke-ordinariereglementet vore tillämpligt. Det förutsattes att ersättning skulle utgå för av tjänstgöringen föranledda resor enligt billigaste anordning mellan bostads- och förläggningssorten och endast i sådana fall, där tjänlig bostad icke kunde beredas vederbörande å förläggningssorten. Härav följer att Kungl. Maj:t äger begagna sig av bemyndigandet endast i vad avser resor mellan bostads- och tjänstgöringsplats, belägna inom olika administrativa områden.

Med stöd av bemyndigandet förklarade Kungl. Maj:t genom beslut den 3 juli 1942, att Kungl. Maj:t ville, efter därom i varje särskilt fall eller beträffande samtliga å en och samma ort bosatta eller tjänstgörande befattningshavare gjord framställning, meddela beslut rörande ifrågavarande ersättning för resor mellan bostads- och förläggningssort. Åtskilliga dylika beslut ha sedermera meddelats av Kungl. Maj:t, i det övervägande antalet fall avseende personal vid flygflootiljer.

Emellertid ha hos Kungl. Maj:t gjorts ett flertal framställningar om fria resor mellan bostads- och tjänstgöringsplats även i fall som icke rymmas inom det av riksdagen utverkade bemyndigandet. Framställningarna avse beviljande av förmån av fria resor dels till vissa andra personalkategorier än de förut nämnda, exempelvis personal i reserven, personal i arvodesbefattning, vård- och ekonomipersonal samt kontraktsanställd mekanikerpersonal, dels i vissa fall vid resor mellan bostads- och tjänstgöringsplatser, belägna inom samma administrativa område.

Över vissa av framställningarna ha efter remiss utlåtanden avgivits av försvarets civilförvaltning, statskontoret, försvarsväsendets lönenämnd och statens sakrevision.

Enligt departementschefens mening ha i framställningarna och de däröver avgivna yttrandena anförts giltiga skäl för en omprövning av frågan i vilken omfattning Kungl. Maj:t bör äga medgiva förmån av fria resor mellan bostads- och tjänstgöringsplats. Härvid har anledning synts departementschefen föreligga att utsträcka det av riksdagen lämnade bemyndigandet till att avse även andra personalkategorier än personal på aktiv stat och befattningshavare, på vilka militära icke-ordinariereglementet äger tillämpning. Vid Kungl. Maj:ts prövning av omständigheterna bör givetvis, framhåller departementschefen, såvitt avser kontraktsanställd personal samt personal anställd enligt kollektivavtal, särskilt undersökas, huruvida icke redan genom lönesättningen eller eljest genom bestämmelse i kontraktet respektive kollektivavtalet vederbörande tillförsäkrats gottgörelse för resekostnader i här avsedda fall.

Även den angivna förutsättningen för reseersättnings beviljande, att befattningshavaren måst bosätta sig utom det administrativa område, inom vilket tjänstgöringsplatsen är belägen, har i vissa fall visat sig alltför mycket beskära Kungl. Maj:ts möjligheter att medgiva förmånen i fråga. Givet är, framhåller departementschefen, att behov av fria resor i regel icke föreligger, om bostads- och tjänstgöringsplats äro belägna i samma kommun. Å andra sidan är grunden till att behov föreligger icke den, att en kommungräns skiljer de nämnda platserna åt, utan den, att avståndet mellan platserna är stort. Möjlighet har därför synts departementschefen böra föreligga för Kungl. Maj:t att medgiva fria resor även om vederbörande är bosatt inom det administrativa område, där tjänstgöringsplatsen är belägen. Enligt departementschefens mening bör självfallet medgivande till fria resor i dylika fall lämnas med stor återhållsamhet.

Departementschefen har förutsatt, att Kungl. Maj:t skall äga att — därest detta i visst fall skulle vara för kronan ekonomiskt fördelaktigare — i stället för att medgiva kontant ersättning för ifrågavarande resor mellan bostads- och tjänstgöringsplats medgiva anordnande av transporter av avsedd personal.

Utskottet.

Det av 1942 års riksdag lämnade bemyndigandet för Kungl. Maj:t att efter prövning i varje särskilt fall meddela beslut rörande ersättning för resor mellan bostads- och förlägningsort avsåg personal på aktiv stat vid försvarsväsendet ävensom befattningshavare, på vilka militära icke-ordinarie-reglementet vore tillämpligt. Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär, att bemyndigandet i fråga skulle utsträckas till att omfatta även andra försvaret tillhörande personalkategorier. Då det måste anses riktigt, att all vid försvaret anställd personal med likartade bostads- och tjänstgöringsförhållanden bör i angivna hänseende i princip vara likställd och möjlighet alltså bör föreligga för Kungl. Maj:t att i förekommande fall bereda även annan personal än den i bemyndigandet avsedda förmånen av fria resor, är utskottet berett tillstyrka att Kungl. Maj:t erhåller den vidgade fullmakten.

Såsom förutsättning för förenämnda år 1942 meddelade bemyndigande gäller att befattningshavaren är bosatt utom det administrativa område, inom vilket tjänstgöringsplatsen är belägen. Kungl. Maj:t har nu föreslagit, att förmånen av fria resor skall kunna beredas även för det fall att bostads- och tjänstgöringsplatserna äro belägna inom samma kommun. Utskottet kan dela departementschefens uppfattning, att det avgörande vid bedömning av dylika frågor icke bör vara att en kommungräns skiljer de nämnda platserna åt utan att avståndet mellan desamma är stort. Den omständigheten att en förlägningsplats är belägen inom viss stads administrativa område bör väl därför i och för sig icke utgöra hinder för att vederbörande skall kunna komma i åtnjutande av förmån varom här är fråga. Med hänsyn härtill vill utskottet icke motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Utskottet vill emellertid understryka angelägenheten av att bemyndigandet utnyttjas endast där synnerliga skäl föreligga. Därest det i visst fall skulle vara för kronan ekonomiskt fördelaktigare att i stället för kontant ersättning medgiva anordnande av transporter av avsedd personal, har utskottet icke något att erinra mot att så sker.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 8 november 1946 anförts meddela beslut rörande fria resor mellan bostads- och tjänstgöringsplats för personal vid försvaret.

Stockholm den 10 december 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Gränebo, Larsson, Andrén, Bäckström, Karl Andersson, Heiding, Gustaf Karlsson, Gillström*, fröken *Andersson* och herr *Johan Eric Ericson*; samt

från andra kammaren: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Falla, Rubbestad, Andersson* i Malmö, *Mårtensson, Pettersson* i Dahl, *Malmborg* i Skövde, *Lindholm, Holmström, Hoppe, Thapper* och *Persson* i Vinberg.
